

ZNAMENÍ DOBY

23. ročník

křesťanský časopis pro každého

1991

1

Cena Kčs 6,—

KOMUNISMUS Z BIBLE? ■

K ČEMU JE DOBRÁ
BIBLE

■ JAK ZNIČIT KŘESŤANSTVÍ?
Jak získat nové přátele?

■ OBLIGACE KOMERČNÍ BANKY NEBO AKCIE?

Kapitola I.

Tajný Tabuchoodonozorovo proti Arfarc
buchodonozor ošklivý od národu na po-
ných, n. Porazený Arfarada v wogla get

I. Tabu-
chodon-
zov frál
Babilon
šfj, /šfj/

Proti Ar-
faradovi
fráli
Džofšf-
šfj, /šfj/

Sta dn
bo Fralow
chodonozc
Fralowal v
městě w
dnáwo Arf-
ryž Fralo
Medšfyn
tanech /
šfj, /šfj/

2 A wyltawěl ošolo Efbatan 3

Vážení čtenáři,

dostáváte do rukou první číslo nového ročníku Znamení doby. Nový je nejen ročník, ale i velikost a obsah. To první se týká výrobního procesu (jak si někteří z vás jistě všimli, nejde jen o přechod na formát A4, ale i o tisk ofsetem), to druhé koncepce časopisu. Rozhodli jsme se, že základní část budeme pravidelně věnovat vždy jednomu tématu. V tomto prvním čísle je to bible, křesťanská kniha s velkým K. Nelze vlastně ani začít jiným tématem. Z ní všechno vychází a kolem ní se vše točí. Je stále světovým bestsellerem. Jejich 1928 překladů do jazyků celého světa je naprosto nedostižitelných (a to je rozpracováno 603 nových překladů). Jen v roce 1989 bylo rozšířeno 15 686 040 biblí, 12 840 391 Nových zákonů a 32 598 011 vybraných textů bible. Je to úžasná kniha — té je věnováno toto číslo.

I nadále však chceme zachovat tradiční témata našeho časopisu: zdraví, životní styl, psychologie, téměř dospělým, dětem..., protože se osvědčila a náš časopis si bez nich už nedovedeme představit. Chceme, aby ve Znamení doby každý našel "to své", aby náš časopis byl užitečným a zajímavým čtením i pro Vás.

Těšíme se také na Vaši spolupráci, podněty, připomínky, dopisy. Rádi některé z nich uveřejníme.

Přejeme Vám, ať si v dnešní pohnuté době uděláte čas a v klidu se seznámíte nejen s tématy, o kterých píšeme v našem časopise, ale především se samotnou biblí. Věříme, že k tomu může být toto číslo dobrým úvodem. Přáli bychom si, aby se i pro Vás Znamení doby stalo opravdu "křesťanským časopisem pro každého".

Luděk Svrček

OBSAH

SLOVO REDAKCE

BIBLE DNES

1. str. K ČEMU JE DOBRÁ BIBLE? (L. Svrček)

Má nám dnes bible co říct? Může bible vůbec oslovit moderního člověka?

2. str. CO JE TO VLASTNĚ BIBLE? (M. Hlouch)

Bible není jen obyčejná kniha. Je to celá knihovna. Dělí se na Starý a Nový zákon. Jak začít biblí číst? Bible má význam i pro tebe.

3. str. JAK ZNIČIT KŘESŤANSTVÍ? (R. Vintr)

"Kdybychom chtěli zničit křesťanské náboženství, museli bychom nejprve zničit víru v biblí." (Voltaire) Bible má zásadní význam pro křesťana.

4. str. JAK JSME PŘEKLÁDALI BIBLI? (ThDr. Z. Soušek)

Rozhovor s tajemníkem starozákonní překladatelské komise o práci na novém překladu bible. Otázky kladl D. Kučera.

5. str. VLIV BIBLE (K. Špínar)

Mussau, Pitcairn, Kusaic - co se skrývá za těmi exotickými názvy?

6. str. KOMUNISMUS Z BIBLE? (D. Kučera)

Karel Marx pocházel z židovské rodiny, která přestoupila ke křesťanství. Byla jeho filozofie tak originální? Srovnání dvou světových systémů.

7. str. ZNÁTE BIBLI? (J. Šlosárek)

Článek zpracovává výsledky ankety, která se uskutečnila na Václavském náměstí. Co ví průměrný moderní člověk o biblí?

8.-9. str. BIBLE VRACÍ NADĚJI (R. Vintr)

Mírov - věznice 3. nápravné skupiny: Koncert za mřížemi. Kursy bible. Brigádníci z Mírova na stavbě církevní budovy... To vše dokáže bible.

BIBLE A ŽIVOT

Já, ty, on

11. str. JAK ZÍSKAT NOVÉ PŘÁTELE? (J. Pospíšil)

14 námětů, které mohou pomoci, jak nalézt nová přátelství.

Zdraví

10. str. NAŠE NEJVĚTŠÍ BOHATSTVÍ (Přírodní léčebné prostředky)

Co je naším největším bohatstvím a jak o ně máme pečovat?

Mladým

12. str. ČAS SE NIKDY NEVRACÍ (E. Šlosárková) BŮH PLNÍ SVÉ SLIBY, NEPOCHYBUJÍ (K. Šp.) TĚMĚŘ DOSPĚLÝM (J. Bárta)

13. str. ABECEDA (J. Bárta)

1... lftost

14. str. KTERÁ JE TA SPRÁVNÁ INVESTICE? (L. Švihálek)

Obligace Komerční banky, nebo akcie?

Epištoly

15. str. EPIŠTOLA ODVÁŽNÉMU (P. Šustková)

Dětem

16. str. NAZDAR, DĚVČATA A KLUCI (J. Bárta)

Co je lepší - televize, nebo...?

JAK SE BIBLE PŘEKLÁDALA? (L. Svrček)

K ČEMU JE DOBRÁ BIBLE

V době počítačů, raket, atomových elektráren — co nám bible může říci? Ve světě kolem nás se rozmáhá rakovina, infarkty, "epidemie" AIDS, v řadě zemí světa je hlad, válčí se — co nám k tomu chce ta stará kniha říci?

Žijeme v složitém, v určitém smyslu velmi rozvinutém, ale přece naprosto rozporuplném světě. V zemích ekonomicky zajištěných člověk často prožívá pocit osamělosti, anebo zase pocit bezvýchodnosti, je stresován do té míry, že neví, jak dál — má snad bible do této situace co říci?

Zdá se, že se do téhle doby vůbec nehodí, k čemu je tedy vlastně dobrá ta stará, tlustá, černá kniha?

Nejde o počet stran, o její tloušťku či barvu. Dnes lze dostat bible velké, malé i maličké, barevné i černé, si-

lustracemi i bez nich. Dokonce byl podniknut velkolepý, vcelku zdařilý pokus zkrátit bibli na jednu třetinu (v angličtině, "Reader's Digest-Bible"), přičemž obsahově je vše důležité zachováno. Pokud jde o velikost bible, nejmenší je zapsána (jak jsme nedávno informovali) na ploše 32,5x34 mm a lze ji číst pouze pod mikroskopem.

Ale o velikost, barvu nebo hmotnost jistě především nejde. Jde o obsah. K čemu je vlastně bible? Proč ji stále tolik lidí touží vlastnit? Proč je stále nejhledanější náboženskou knihou v naší zemi? A proč je stále na světě naprosto nedostižitelným bestsellerem, knihou číslo 1?

Někteří lidé si mohli přejít z její celé knihovny 66 knih pouze jedinou knihu, jedno evangelium, a přece

mluví o bibli a jejím vlivu. Co je to za zvláštní moc a vliv?

V čem je tedy velikost této knihy? Čím je bible tak mimořádná? Proč ji stále noví a noví lidé objevují a mluví o ní s takovým nadšením?

Bible není ani kniha pro reprezentaci, nemá cenu ji kupovat do počtu knih v knihovně, není to román, kniha informací, historická příručka nebo zákoník, který určuje, co člověk smí a co ne.

Bible je kniha pravdy, o světě, o člověku, o tobě, tak jako žádná jiná. Nelakuje nic na růžovo, ale nastavuje ti zrcadlo, abys na sebe dobře viděl. Bible mluví o PRAVDĚ, která tě přesahuje, zasahuje a mění, o pravdě, která je cestou i životem.

Bible je kniha o JISTOTĚ. O tom, vedle koho nemusíš mít nikdy strach, kdo bude vždycky s tebou a můžeš se na něj vždy spolehnout. Ať se stane cokoli, i kdybys prohrával svůj život, pokud budeš o něj stát, ON neuteče, zůstane s tebou. To je jistota, na kterou můžeš sázet.

Bible mluví o NADĚJI. Je to její hlavní téma — budoucnost, kterou pro tebe chystá, a v ní radost, spokojenost, štěstí a zdraví. A nabízí ti klid v srdci. A to vše ne snad někdy, ale už dnes, zítra... a vlastně pořád, bez konce.

Bible je však především kniha LÁSKY. Kniha o lásce a učící lásce. Kniha o tom, kdo tě má rád, tak jako nikdo jiný na světě.

To všechno je schopný ti dát jenom jeden. Jmenuje se Ježíš Kristus. A o něm je bible.

Tisíce, miliony lidí to už vyzkoušely. Funguje to. To není sladký bonbón před spaním, to je pravda. Ježíš Kristus jediný to umí. A proto jeho kniha, bible, je knihou číslo jedna.

Nejhorší je, že to lidé nevědí. Když jsme se ptali lidí na Václavském náměstí, drtivá většina nevěděla o bibli nic a hlavně nevěděla, k čemu je. Že by jim mohla pomoci v životě, že je to úplně praktická kniha — pro život, to vůbec netušili; že by stálo

?

*a je vůbec
k něčemu
dobrá
v dnešní
době*

za to zkusit to s ní, to je ani nenapadlo.

Někteří lidé namítají, že ji "nejde číst", že se tomu prostě nedá rozumět. Asi nevědí, že dnes máme celou řadu nových překladů, z nichž některé jsou "šity na míru" modernímu člověku. Dobrou pomůckou je třeba parafráze Nového zákona — Slovo na cestu.

Bibli je třeba vzít vážně, začít se s ní zabývat, prostě vzít ji do ruky a číst. Jakýmkoli způsobem, ale začít... Její moc je úžasná, jde jen o to ji vyzkoušet. Jejím autorem je Bůh a právě on ti posílá dopis lásky a čeká... právě na tebe. Má tě rád. A o tom je celá bible. O lásce, kterou tolik všichni potřebujeme. I ty osobně. Ta láska se jmenuje Ježíš Kristus.

co řekli o bibli

"Bez Písma svatého, jehož předmětem je jen Ježíš Kristus, nevíme nic." (Blaise Pascal)

"Co se týče této velké knihy, chci říci pouze to, že v ní máme ten nejlepší dar, který Bůh vůbec dal lidstvu." (Abraham Lincoln)

"V tomto velkém díle je ukryto tajemství všech tajemství. Šťastní jsou lidé, kterým Bůh udělil milost, aby této knize rozuměli." (George Gordon Noel Byron)

W knize této wyprawuje se, kopy frak Babilonský strze Holoferna, w nęsłych Hępanana, zemi Jůdskaf Bęmuf obicłt, je Jůdę z pofolęm Ć lofernowi z męsta do Łaburu wyssel pofywfłłf Holoferna, prwuf mę se aj a řęęj wlfłnau podwędka: ano p řęawuf X na Dęmuf aj f kofuf kufędum fuf

"Odkazují tobě za dědictví knihu Boží, bibli svatou. Přijmi to za svůj vlastní klenot, vlasti milá, a užívej toho k slávě Boží a svému v dobrém vzdělání."

J. A. Komenský

Bible? To je přece velká, v černé kůži svázaná kniha se zlatou ořizkou, ze které se modlí pan farář. Nebo ne?

Pokud i ty máš podobný názor, asi neuškodí, když si o bibli řekneme trochu víc.

Bible je knihovna

Už název "bible" napovídá, že se jedná o zvláštní knihu. Bible je totiž celá knihovna. V jedné desce je svázaných 66 knih. Psalo je na 40 pisatelů v časovém rozmezí asi 1500 let. Pokud zůstaneme u přirovnání bible ke knihovně, pak lze říci, že má dvě oddělení: Starý zákon a Nový zákon. Starý zákon obsahuje 39 knih, které vznikaly přibližně mezi roky 1500 a 400 před Kristem. Sedmadvacet knih Nového zákona bylo napsáno v mnohem kratším časovém úseku — zhruba v druhé polovině 1. století po Kristu.

Starý a Nový zákon

Označení "Starý" a "Nový zákon" by nás mohlo vést k představě, že když máme "Nový zákon", pak "Starý" už nepotřebujeme, že je zastaralý. Tak tomu ovšem není. Oba "zákony" tvoří bibli a nedají se od sebe oddělit. Jeden na druhý navazuje, oba se vzájemně doplňují. Pěkně to kdysi vyjádřil církevní učitel Aurelius Augustinus: "Starý zákon není nic jiného než Nový zákon zastřený závojem a Nový zákon nic jiného

než odhalený Starý zákon." Oba "zákony" mají stejné téma: popisují projevy Boží lásky v lidských životech a v dějinách. Celou bibli, Starým i Novým zákonem, se vine jako zlatá nit zvěst o Mesiáši, Vysvoboditeli, o Ježíši Kristu.

Není to jen obyčejná kniha

Přestože jednotlivé knihy bible psali lidé, není to jen obyčejná lidská kniha. Při hlubším pohledu do bible nás brzy překvapí její nadčasová aktuálnost, úžasná jednota, pozoruhodná prorocství i její neobyčejná síla, která změnila životy milionů lidí. To vše nás přesvědčuje o tom, že bible vznikla z Boží inspirace. Apoštol Pavel to vysvětluje jednoznačně: "Všeliké Písmo od Boha je vdechnuté..." (2. list Timoteovi 3, 16)

To však neznamená, že by Pán Bůh diktoval bibli slovo od slova. Použil lidí — se všemi rysy jejich osobnosti. Každý pisatel uplatňuje svůj talent, vzdělání, jazyk i osobitý styl. Bible je vlastně Boží poselství vyjádřené lidskou řečí.

Jak začít bibli číst?

Pokud se rozhodnete, že se seznámíte s bibli, nezapomeňte, že bible se nedá přečíst jako román pěkně od začátku až do konce. Bible je kniha určená především ke studiu. Dá se studovat buď analyticky — slovo po slovu, verš po verši, nebo synteticky — sledovat, co bible píše na různých místech o jednom tématu. Oba způsoby jsou užitečné a měli bychom je používat.

Pro studium bible existuje mnoho pomůcek. Jednak různé překlady bible. Bible je sice tatáž v jakémkoli jazyku, ale srovnání nám umožní lepší pochopení některých pojmů. V češtině máme k dispozici několik překladů: především klasická Bible kralická, pro toho, kdo chce číst bibli v překladu do moderní češtiny, je

CO JE TO ^{vlastně} BIBLE

k dispozici tzv. ekumenický překlad. Výhodu mají lidé, kteří mohou nahlédnout i do cizojazyčných překladů. Užitečnou pomůckou je také konkordance, neboli věcný rejstřík k celé bibli, a biblický slovník, objasňující jednotlivé pojmy, jména a názvy. Kdo studuje bibli rád sahne i po mapě starověké Palestiny nebo po biblickém atlasu.

Bible má význam i pro tebe

Bible však není jen knihou k náročnému studiu nebo historickou knihou. Není ani příručkou zeměpisu nebo

učebnicí přírodopisu. Je to vlastně dopis našeho Stvořitele určený nám lidem. V ní se nám Pán Bůh dává poznat jako náš milující Otec. On nejlépe ví, co je pro nás dobré a co ne a to vše nám zjevuje ve své knize.

Bible je kniha, která má co říci každému člověku. Je škoda, že v minulých letech jsme o ní slyšeli tak málo. Vždyť už velký "učitel národů" Jan Amos Komenský ji doporučoval našemu národu: "Odkazují tobě za dědictví knihu Boží, bibli svatou. Přijmi to za svůj vlastní klenot, vlasti milá, a užívej toho k slávě Boží a svému v dobrém vzdělání."

co řekli o bibli

"Z Boží říše, z níž jsme byli vyloučení, nám přicházejí dopisy. Je to Písmo svaté, které nás napomíná, abychom žili správně." (Aurelius Augustinus)

"Slovo, říkám, a jedině Slovo, je povelom Boží milosti." (Martin Luther)

"Mýlí se, kdo kromě kanonického Písma hledá podobu křesťanství někde jinde." (Filip Melancthon)

Celá staletí se v českém národě četla Bible kralická, jejíž překlad s velkou pečlivostí provedla Jednota bratrská v letech 1579-93. Dnes, po více než čtyřech stech letech, si už kupujeme a čteme ekumenický překlad bible, který k nám promlouvá moderní češtinou. Na to, za jakých okolností se dostala tato vzácná kniha v její nové podobě do našich rukou, jsem se zeptal tajemníka starozákonní překladatelské komise ThDr. Zdeňka Souška, faráře Českobratrské církve evangelické.

Jak se vlastně zrodila ta myšlenka nově přeložit bibli?

Jako farář jsem z praxe poznal, že kralický překlad bible, i když tak precizní a pro svou dobu geniální, se stal zvláště pro mladou generaci nesrozumitelný. Jednou, někdy koncem září roku 1960, jsem se o tom zmínil v rozhovoru s profesorem Bičem a on mi mé zjištění potvrdil. Tehdy se zrodila myšlenka nového českého překladu. Začali jsme nejprve shánět zájemce o spolupráci a s těmi jsme se 1. února 1961 poprvé sešli v pracovně profesora Biče na tehdejší Komenského evangelické bohoslovecké fakultě v Praze. Tak vznikla starozákonní překladatelská komise. Jejím předsedou je doposud ThDr. Miloš Bič.

Když jste se tehdy sešli, mysleli jste, že nový český překlad by měl zcela nahradit Bibli kralickou?

Nikoli. Všichni jsme byli žáci profesora Daňka, to jest milovníci Kralické. Doposud jsme dokonce drželi tézi, kterou v jednom traktátu vyslovil profesor Jeschke: "Quod nolum" — to znamená "Co nechci", a myslí se tím nový český překlad. Ale počátkem šedesátých let jsme si uvědomili, že kraličtina je dnes místy až překážkou biblické zvěsti a že tuto Jeschkovu tézi je nutno revidovat. Nechtěli jsme z Kralické bible udělat to, co Tridentinum udělalo z Vulgáty, když její text prohlásili za "posvátný", i když ne tak srozumitelný. Bible je přece kniha živá — žijící! Lidem je potřeba dát srozumitelný text. To byla v podstatě i zásada Kralických. Jsem přesvědčen, že Jednota by také dnes dál pracovala na textu. Vždyť poslední vydání Kralické bible je z roku 1613 a uvědomme si, kolik změn v češtině nastalo jen za posledních padesát let. Nový překlad bible jsme

jak jsme překládali

však chápali jako pomocný vedle kralického.

Hovořil jste zatím jen o starozákonní překladatelské komisi. Jak to bylo s překladem Nového zákona?

Nechtěli jsme překládat jako soukromníci, ale s pověřením církve. Tehdejší synodní senior Viktor Hájek samozřejmě chtěl, aby se Starým zákonem byl zároveň překládán i Nový zákon. Požádal profesora J.B. Souška, aby se práce ujal. Souček ovšem držel dál tezi, že Kralická je nenahraditelná. Slíbil jen revizi Kralické. Když se však na podzim 1961 pustil do revize, dospěl k názoru, že revize by vlastně kraličtinu znehodnotila, proto se také rozhodl pro nový překlad, do kterého se se svými spolupracovníky pustil.

To jsou vše překladaelé z českobratrské církve evangelické, ovšem nakonec to bylo dílo ekumenické.

I když jsme začali jako jednotlivci z naší církve, měli jsme zájem, aby se připojili odborníci i z jiných církví. Během 2-3 let jsme získali spolupracovníky z církve bratrské, z evangelické metodistické a z československé husitské. Z katolické strany se nám zprvu nepodařilo získat nikoho. Teprve koncem šedesátých let se zapojili někteří překladaelé z katolické církve a jeden z pravoslavné. Tak se stala komise ekumenickou. Měla vlastně nejširší ekumenické zastoupení při překladu bible ve světě. Celkem se zapojilo šest církví. Kolektiv měl kolem 25 členů, 4 byli češtináři, ostatní byli teologové.

Jak se vám v tomto širokém ekumenickém zastoupení práce dařila?

Kdyby kdokoli a kdykoli vstoupil do zasedání komise,

těžko by z rozhovorů rozpoznal, kdo je jakého vyznání. Všem nám šlo o věrné předání biblického textu. Že však atmosféra nebyla vždy klidná, to je pravda. Někdy jsme se velmi houževnatě a až neústupně přeli o jednotlivá slovíčka a formulace. Jednou z našich zásad bylo dosáhnout, pokud možno, jednomyslnosti. To se nám dost dařilo. Mohu říci, že v osobních vztazích jsme si byli opravdovými bratry, kteří se vždy těšili na vzájemná setkání.

Určitě jste si předem určili nějaké zásady.

Základní zásady byly především dvě:

1. Bible nám byla dána především s titulu náboženství a víry. Je nutno tedy hledat především teologický význam textu.

2. Překládat věrně podle původního jazyka (hebrejského, aramejského a řeckého), ale i v souladu s moderní češtinou. A nadto zbožně.

Co byste poradil dnešním čtenářům bible?

Předně, aby si udělali na četbu čas, četli pozorně a o čteném přemýšleli. Pro nás překladaele to bylo velkým požehnáním - pro naši práci v církvi i pro celý život. Víte, čím více se člověk biblí zabývá, tím více získává pro svůj duchovní život a může lépe prospívat i jiným. Neboť bible, i když ji psali a překládali lidé, není jen lidským kulturním dědictvím. Zde v pravdě mluví Bůh, který — ač Pánem nade vším — sklonil se v Ježíši Kristu a Duchu svatém k člověku. Proto má bible tak nesmírný význam pro celý život člověka i lidské společnosti, neboť sahá až na věčnost. Přál bych všem čtenářům, aby i jim četba bible přinesla pravé požehnání.

Otázky kladl a za rozhovor poděkoval Dušan Kučera □

WLN BIBLE

Stalo se to na písčitém břehu malého tichomořského ostrova Mussau v roce 1931. Dva mladí lidé, rovněž z Tichomoří, vystoupili na břeh. Dělalí to s vědomím, že obyvatelé ostrova Mussau jsou lidožrouti a žijí nezřízeným, hýřivým životem. Ti dva mladí lidé, kteří se na ostrov vypravili, získali vzdělání na prosté misijní škole. Jejich jedinou učebnicí a knihou byla — bible. A proto obyvatelům na Mussau mohli nabídnout jen tuto knihu a její poselství tak, jak mu sami rozuměli. Jaká změna se však s obyvateli Mussau stala! Za deset měsíců se všechno obyvatelstvo obrátilo k Bohu. Domorodci si postavili i modlitebnu. Vzdali se svých zlovyků.

Po nějaké době navštívil ostrov úředník britské vlády. To, co viděl na ostrově na vlastní oči, ho vyvedlo z míry. Změnu v chování domorodců považoval za zázrak. Po svém návratu napsal dopis misijní společnosti, která na ostrov vyslala ony dva mladé muže: "Žasnu nad tím, co jsem viděl. Nemohu pochopit, že by se s lidmi mohla stát tak velká změna. Lidé se chytli vašeho náboženství s nevýslovným nadšením. To se musí vidět. Co se to jen s těmi lidmi stalo? Vzal jsem s sebou krabičku tabáku a přinesl jsem ji nerozbalenou zpátky, protože všichni obyvatelé ostrova přestali žvýkat tabák. Žasnu nad tím a říkám, že se tam stal zázrak..."

Zázrak? Snad. Ale každopádně to byla moc bible — Božího slova, která dokázala změnit povahu kanibalů. Vždyť ti dva mladí lidé —

misionáři, kteří přišli na ostrov, neměli ani zvláštní vzdělání.

Ostrov Pitcairn je dnes světoznámý, protože se stal domovem potomků vzbouřenců z lodi Bounty. Na těch lidech vidíme další příklad proměňující moci bible. Když se tam koncem 18. století vzbouřenci usadili, stal se ostrov dějištěm strašných zločinů až do chvíle, kdy se vzbouřencům dostala do ruky bible ze zapomenuté truhly z lodi. Dodnes jsou všichni obyvatelé ostrova horlivými křesťany a jsou známi svou věrností a poctivostí. Neznají zločiny, nemají policii. Nejsou tam alkoholici ani rozvrácené rodiny. Proč? Bible z lodi Bounty má své čestné místo v modlitebně, kam se všichni ostrované pravidelně v sobotu scházejí.

Tajemník americké biblické společnosti dr. Stifler píše ve své knize "Bible mluví", jak na ostrově Kusaie v Karolinách přistál v roce 1853 misionář Snow. V oné době byl ostrov místem hrůzných pověr, strachu z domorodých kouzelníků a pohanského náboženství. Ale misionář trpělivě studoval řeč ostrovanů a začal do ní překládat bibli. Po mnoha letech biblická společnost vytiskla tento překlad bible. Přišli další misionáři, učili domorodce číst, zvěstovali jim Ježíše Krista, dali jim bibli v jejich jazyku. Lidé se změnili. A dr. Stifler líčí rozhovor, který měl s králem ostrova Kusaie, Johnem Sigrahem: "Kolik vražd máte ročně na ostrově?"

"Za celý můj život nedošlo k vraždě mezi domorod-

Potomek vzbouřenců z lodi Bounty, Jom Christian. Pracuje na ananasové plantáži.

co řekli o biblí

"Rád přiznávám, že obdivuji Písmo svaté a že se posvátnost evangelia dotýká mého nitra. Jak nepatrná jsou díla filosofů v porovnání s biblí! Je vůbec možné, aby kniha tak prostá a vznešená byla pouze dílem lidí? Je možné, aby ten, o jehož životě píše, byl pouhým člověkem? (Jean Jacques Rousseau)

"V biblí nalézám více hodnověrnosti než v kterékoli jiné profánní historii." (Isaac Newton)

"Kdybychom chtěli zničit křesťanské náboženství museli bychom nejprve zničit víru v biblí" (Voltaire)

ci," odpověděl šedesátiletý král.

"A kolik menších zločinů se vyskytne na ostrově? Kolik lidí jste letos uvěznili?"

"Uvěznili?" zvolal udiveně král, "vždyť my zde vůbec nemáme věznic."

"Ale přece zde musíte mít nějaké místo, kam dáváte opilece!"

"Na Kusaie se nepije," říká král. "Již třicet let není známo, že by se některý domorodec opíjel. Manželství je u nás posvátné. Rozvody zde prostě nemáme."

Všichni misionáři by mohli vyprávět podobné zkušenosti. Je to pozoruhod-

né, že všude tam, kde se bible káže nebo čte, začne působit její síla. Někdy u toho nemusí být ani misionář nebo kazatel. Její moc je úžasná.

Stejná moc, která proměňuje život, je v každém výstisku bible. Obsahuje ji téměř každá řeč, jakýkoli překlad, ať je to náš starý kralický, nebo moderní český, zvaný ekumenický. Stojí za to opatřit si ji a začít číst. Začneme Novým zákonem, z kterého k nám promlouvá Ježíš Kristus. On má moc změnit i náš život.

Upravil Karel Špinar

KOMUNISMUS Z BIBLÉ ?

(Role bible v době vzestupu i úpadku komunismu)

Měla bible skutečně nějaký vliv na zrození ideálů komunismu? Má učení bible význam i pro dnešní dobu, kdy komunistické myšlenky jsou na ústupu a rodí se nové systémy, anebo je s komunismem odsouzena k zániku i bible?

Marxismus

Počátek	Materie
Evoluce	čas
Původní stav	samostatný vývoj
	příroda — zvířata — člověk
Pád	komunismus
	všichni lidé si byli rovni
	beztrždní společnost
Dějiny jako třídní boj	zavedení soukromého vlastnictví
	odcizení člověka
Karel Marx	bytí určuje vědomí
	majetní proti nemajetným
	panující proti podřízeným
	geniální člověk
	cesta sebesпасení
	emancipace od všech sociálních,
	filozofických, náboženských
	a jiných pout
Revoluce	odstranění protivníka
	použití násilí
	změnou vnějších poměrů
	změnit lidi
Zrušení sebeodcizení	znovunastolení beztrždní
	společnosti na této zemi
	a v tomto čase
komunismus	

V učení komunismu je nespokojenost se stávající situací, její materialistická analýza a nakonec plán řešení. Za všemi omyly a chybami cítíme velkou snahu o pokrok. Pro chudé to byl příslib lepší budoucnosti. Komunistické myšlenky se ujal také proto, že navazovaly na názory, citění a dokonce i na náboženské přesvědčení křesťanských lidí. Církev sociální problémy dělnictva neřešila, zapomněla, že prosba "chléb náš vezdejší dejž nám dnes" má své praktické důsledky pro vztah ke všem bližním. Nepostřehla, že v dělnickém hnutí se projevuje síla, která dokonce těžila z křesťanské morálky. J. L. Hromádka prohlásil: "Chtěl bych říci na adresu vaši (křesťanů) i na adresu komunistů, že komunismus ve své podstatě, jak jej známe z evropského života, je nemyslitelný bez pozadí křesťanské vzdělanosti. Nevěřím, že by komunismus se svou filozofií i sociálně politickou dynamikou mohl vzniknout někde jinde než na půdě zorané křesťanskou duchovní tradicí a civilizací."

Pokud někdo nahlédne do Marxových spisů, narazí na četné biblické citace a lehce rozpozná množství biblických parodí, citátů, narážek i

analogií. Proto mohl ruský filozof Nikolaj Berdjajev napsat: "Marxův proletářský komunismus je sekularizovaný starohebrejský chiliasmus."

Biblické křesťanství jako východisko ze zklamání

Komunismus použil náboženské prvky, ale nedošel a nemůže dojít k cílům, které sám hlásal. Touha po obnovení ráje na zemi je hluboce lidská, ale evangelium bible a komunismus patří do zcela různých kategorií. Křesťanská víra se nezastavuje u toho, co je v dějinách viditelné. Nestačí jen vyložit sociální a hospodářské podmínky a čekat, že se začne měnit svět. Pouhým materialistickým výkladem dějinného procesu nepoznáme člověka v jeho hloubkách. Potřeby lidského srdce a života daleko přesahují nabídky sociálního nebo hospodářského řešení. Lidská bída a utrpení přesahuje problémy sociální, hospodářské i politické. Člověk není jen homo economicus, roli světového vykupitele nemůže naplnit proletariát. Nemá schopnosti jako Bůh. Vinu, nepravdu a zlo lze překonat jen odpuštěním, pravdou a láskou. Filozoficky může svět vysvětlovat, ale není

Marxismus jako zesvětlitelá forma židovsko-křesťanského myšlení

Zní to paradoxně, ale pokud trochu rozumíme jak komunismu tak křesťanství, brzy rozpoznáme četné paralely. Naši pozornost zaujme fakt, že Marx vyrostl v židovské rodině, která přestoupila ke křesťanství. Jak dalece přejal mladý Marx rysy židovské a křesťanské zbožnosti? Cožpak matka neučila svého miláčka Karla židovským modlitbám, které také vyjadřují touhu po spravedlivém budoucím světě, ve kterém by spokojeně žil vyvolený národ?

Že Marx znal bibli, tedy Starý a Nový zákon, o tom svědčí mnoho skutečností. Když maturoval z náboženství, zvolil si téma: "Sjednocení věřících s Kristem podle evangelia Jana 15,1-14..." Korespondence s rodiči svědčí, že v mládí hodně nasál z židovského dědictví i z křesťanské bible. Později tento duchovní základ přehlušoval svým filozofickým i politickým vývojem. Badatelé si však všimli řady souvislostí, které ukazují na silný vliv domova. Albert Jansen načrtl toto srovnání marxismu a křesťanství takto:

Křesťanství

Počátek	Bůh
	věčnost
Stvoření	stalo se
	vše stvořeno
Původní stav	společenství s Bohem
	Bůh a člověk jako partneři
	ráj
Pád	satan svedl člověka k hříchu
	neposlušnost a oddělení od Boha
	vědomí určuje bytí
Dějiny jako dějiny spásy	Bůh překonává satana
	víra v Boha přemáhá nevíru
Ježíš Kristus	cesta Božího vykoupění
	sebeobětování v zástupné smrti
	osvobození od hříchu a viny,
	satana a smrti
Obrácení a reformace	získat protivníka
	použití lásky, odpuštění
	a smíření
	změněný člověk změní svět
Zrušení odcizení se Bohu	znovunastolení viditelného
	společenství s Bohem na nové
	zemi pod novým nebem
Boží království	

schopný jej opravdu přetvořit.

Lenin prohlásil: "Marxovo učení je všemocné, protože je pravdivé." Nedokázalo však změnit lidské srdce. V tom se naopak bible osvědčila velmi dobře. Ukazuje totiž na svět z Boží perspektivy, z pohledu Stvořitele, Pána vesmíru a lidstva, i Vykupitele. Osvobozuje nás od všech lží a polopravd, které si nárokují moc nad přírodou i člověkem. Ukazuje nám, že princip hříchu nespočívá v soukromém vlastnictví a buržoazii, "bezhlášnou" třídou není proletariát. Satan bible je víc než továrník. "Kolektivní mesiáš" nemůže splnit poslání, které vykonal Ježíš Kristus. Kristus zvířel nejen nad zlem v určitých společenských vrstvách, ale nad zlem vůbec. Proto také mohl prohlásit: "Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne." (Jan 14,6)

Co to pro nás dnes znamená? Jedinec ve víře v Ježíše Krista a jeho slovo poznáme skutečnou pravdu a sílu pro člověka a jeho problémy. Všechny krize, které se na nás valí, můžeme řešit jen s mocí a láskou Ježíše Krista, jak nám to představuje Nový zákon. Jen v něm můžeme mít reálnou naději, že přírodní a společenské krize nebudou mít na

tomto světě poslední slovo, protože jen Bůh může znovu vše obnovit.

Platí-li to, co jsme si řekli, pak smíme dodat, že nejlepší výdobyt "naděje komunistické revoluce" v novém světě s novými lidmi navždy ztratíme, přijmeme-li radu Krista, jenž k nám mluví prostřednictvím bible. Nejkrásnější ideály nezachráníme vnějšími změnami a revolucemi. Pokud budeme novým politickým stranám věnovat absolutní oddanost, vytvoříme zase nové náboženství. Uctívání jakékoli politické strany, jejich představitelů a programů vedlo národ k modlářství a nakonec i k tyranii. Vratme tedy sebe i národ zpět k bibli. Ne cestou slepé víry, ale osobního přesvědčení. T. G. Masaryk nás upozorňoval, že "moderní člověk nechce již, a ani nemůže věřit slepě, protože nejvíce byl zklaman práve nábožensky a církevně." Špatné náboženství, do kterého můžeme komunismus zařadit, můžeme překonat jen dobrým náboženstvím. A k tomu nám chce bible pomoci.

"Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými." (Jan 8,31-32) □

V říjnu tohoto roku jsem se s mikrofonom v ruce vypravil na Václavské náměstí, abych tuto otázku položil náhodným chodcům procházejícím kolem. Šedesát odpovědí, které jsem dostal, až na jednu jedinou výjimku mělo společného jmenovatele — "NE". Je pravda, na zcela objektivní výzkum to byl dosti malý počet dotázaných, ale mám za to, že i tato malá anketa pravdivě odráží skutečnost.

"Ne, bibli neznám."

"Nikdy jsem ji nečetla..."

"O bibli jsem se dosud nezajímal."

"Takhle v ruce jsem ji měl, ale nic o ní nevím..."

"Nedá se říct, že ji znám. Přčetla jsem z ní jen několik krátkých statí..." — Takové byly odpovědi, které jsem v mnoha dalších obměnách vždy znovu dostával. Svědčily o naprosté neznalosti knihy, která je podle světových statistik nejrozšířenější a nejčtenější knihou na světě.

Přesvědčil jsem se, že i ti, kdo vlastně chtěli zprvu odpovědět na výše uvedenou otázku kladně, ji ve skutečnosti vlastně také vůbec neznali. Typickou byla odpověď mladého muže v džínách: "Myslíte tu starou, tlustou knížku? Jo, tak tu znám dobře. Naše babina ji má doma v šuplíku. Nedávno jsem v ní zrovna listoval." Na doplňující otázku, zda ví, kdo bibli napsal a o čem se v ní píše, však odpověděl jen rozpačitým pokrčením ramen.

"Ano, bibli znám," říkali jiní, "mám ji doma v knihovně, ale na to, abych ji četl nebo se jí zabýval, nemám čas."

Takový je obraz, který mi o knize knih namalovalo 59 spoluobčanů procházejících náhodně kolem mne toho odpoledne. Jen jeden mohl po pravdě říci "bibli znám," — byl to věčný člověk, který měl s bibli osobní zkušenost.

Když jsem položil otázku, co si lidé o bibli myslí, dotázaní z poloviny usuzovali, že to bude v podstatě určitě dobrá a užitečná kniha, která by mohla mít na člověka pozitivní vliv. Ale jaký konkrétně, to si přesněji nedovedli vybavit. Představy byly velmi mlhavé.

"Já si myslím, že tam jsou věci, něco jako zákony, podle kterých se lidé mají řídit..."

"Určitě tam nebude nic špatného..."

"Jsou v ní asi životopisy svatých nebo něco takového..."

"Lidi by měli podle ní žít, aby bylo na světě líp."

Na druhé straně však byla celá řada dotazovaných přesvědčena, že bible pro současného člověka nemá žádný význam.

S překvapením jsem naslouchal, jak ti, kteří bibli dosud nedrželi ani v ruce, k ní měli vyhraněný odmítavý postoj.

"Určitě by mě nebavila..."

"Takové věci mě nezajímají!"

"Nevím, proč bych ji měl číst."

"Stejně bych tomu nerozuměl..."

"Nestihám, co bych chtěl dělat, než abych se zdržoval tím, co vůbec nepotřebuji..."

"Bible?, to je čtení pro faráře a starý lidi. My radši něco praktického..."

Za každým takovým výrokem jsem cítil předstupy, které měly své kořeny právě v neznalosti věci. Byl jsem smutný, že všichni ti lidé, kteří bibli označili za nezajímavou a pro ně zbytečnou, tak učinili dříve, než ji vůbec mohli poznat. Připadalo mi, jako když zabíjejí hřebíky do víka rakve knihy, která se nám představuje jako ŽIVÉ Boží slovo.

Znát bibli to je však víc než ji

ZNÁTE BIBLI

vlastnit nebo třeba i vědět, co je v ní napsáno. Znát bibli v pravém slova smyslu znamená rozumět ji — pochopit její poslání, protože Bůh ji nechal psát ze zcela konkrétních důvodů. A

který stál na vysokém kopci. Z jeho nádvoří nebylo vidět nic než vysokou zeď, kterou byl obehnan. Byl to fádni a nezajímavý pohled. Pak jsem ale ve zdi objevil malý průzor — střílnu a za ní malý proužek okolní krajiny. Nedalo mi to a vyškrábal jsem se nahoru a to, co jsem uviděl, byl zcela jiný pohled. Oba, ten ze vzdálenosti deseti metrů od zdi i ten pohled s hlavou v průzoru, mohou být pravdivě nazvány "výhled z hradního nádvoří", a přesto byly diametrálně rozdílné.

Stejný je i pohled lidí na poselství bible. Celá řada těch, kdo si myslí, že ji znají, ale nevidí na ní nic přitažlivého, stojí vlastně před takovou zdí předsudků ať již svých nebo těch, které o bibli vyslovili jiní. Ta malá výseč pro ně na první pohled zajímavých informací se jim nejeví hodna námahy a času, které by museli investovat do jejího zkoumání. Proto s bibli skončí dříve, než ji

opravdu poznají. Škoda, stačilo by přece tak málo. — Přistoupit k bibli s prosbou a upřímnou touhou proniknout s Boží pomocí k podstatě a cíli Pisma svatého. Teprve potom se člověku otevře panoramatický pohled na Boha a jeho činy. Bible přestane být pro něj pouhým historickým dokumentem světové literatury (i když jím také bezesporu je), ale objeví v ní pramen živé Boží moci, která ovlivní jeho každodenní život.

Ten, kdo takto pozná bibli — jako Boží dopis psaný z lásky milovaným lidem — v ní určitě nakonec najde i toho, kterého nám chce představit — Ježíše Krista — našeho Zachránce. On sám prohlásil: "Zkoumejte Písmo... právě ono svědčí o mně." Nežůstať stát před zdí předsudků, udělej si čas k jejímu studiu, abys mohl poznat krásu toho, co ti nabízí — záchrany v Kristu.

Nedávno jsem navštívil hrad,

BIBLE vrací naději

1. Jak to začalo

Mírov je malá vesnička blízko Mohelnice. Její dominantu tvoří starobylá pevnost, nechvalně známá ze Škutinyovy knížky "Prezidentův vězeň". Čtyři

roky jsem s pocitem zvědavosti míjel odbočku s návestím "Mírov 6 km". Teď poprvé otáčím volantem doprava a Mírov se rychle přibližuje. Zdá se mi to naprosto neuvěřitelné, když mne s kolegou Pavlem vede ozbrojený dozorce nádvořím staré pevnosti. V kanceláři ředitele se setkáváme s opravdovým zájmem o spolupráci. Nabízíme pro odsouzené kurs studia bible. Bude zájem? Uvidíme.

O týden později znovu na vrátnici odevzdáváme občanské průkazy a procházíme již známé nádvoří do zad-

2. Koncert za mřížemi

Pěveckou skupinu Amitié singers tvoří asi 13 mladých Francouzů černošského původu, členů církve adventistů s.d. Její repertoár zahrnuje převážně černošské spirituály a moderní duchovní písně.

Během svého čtrnáctidenního turné po Československu vystoupila skupina na deseti různých místech s velkým

ní budovy. Těžké zamřížované dveře se před námi postupně otevírají a za námi zase zavírají. Nakonec vstupujeme do místnosti, kde pro cigaretový kouř není skoro vidět. Vězni však rychle otevírají okna a větrají. Je zde plno. Oslovujeme je a Pavel bere do ruky kytaru. Všichni znají Hutkovu "Krásný je vzduch...", a tak z více jak pětadvaceti mužských hrdel zaznívá píseň naplno. Dozorce zmizel a zamkl dveře. Co asi už mají za sebou? A co před sebou? Pochopí, proč jsme sem přišli? Může bible změnit i tyto lidi?

úspěchem. Teprve v průběhu samotného turné nás napadlo uspořádat vystoupení i ve věznici na Mírově. Zpěváci ji okamžitě přijali. Jednání, jak na ministerstvu, tak i s ředitelstvím věznice, proběhlo bleskově. V sobotu 8. září 1990 se v kinosále věznice uskutečnil jeden a půl hodinový koncert za účasti asi poloviny vězňů, několika dozorců se psy a zástupců vedení. Přátelská až bouřlivá atmosféra koncertu a bezvadné chování vězňů zcela rozpůtly počáteční obavy pracovníků věznice. Jelikož se jednalo o první vy-

stoupení tohoto druhu v ústavu nápravné výchovy, nenechala si tuto příležitost uniknout ani ČST a záběry koncertu odvysílala v pondělí 10.9. v pořadu "Aktuality".

Posluchači byli osloveni nejen písněmi, ale i průvodním slovem vedoucího skupiny. "Ježíš je mostem ze staré minulosti k novému životu" — bylo hlavní téma jeho slov. Poslední píseň s českým textem strhla ke zpěvu i posluchače. "Ježíš mě má rád", znělo z oken mírovské věznice. Zvláštní, co říkáte?

3. Svědectví

Vašek: "Co mi přináší kurs bible? Setkání s lidma, se kterejma nacházím úplně jiný smysl života."

František: "Vrací mi to naději."

Jirka: "Kurs mne fascinuje. Jsou to věci, s kterými jsem se nikdy nesetkal. Překvapuje mě, jak pěkně žijete. Jste veselí a nepotřebujete k tomu ani alkohol, ani kouření. Je vidět, že jste šťastní. Cítím, že ty věci v bibli jsou pravdivé a že se podle ní dá asi skutečně žít. Moje jediná životní šance je to zkusit taky."

4. Neobvyklí brigádníci

Je říjnové nedělní ráno, tedy doba,

Olda: "Ukazujete mi, jak dál žít. Já jsem nežil dobře, ale vy se na nás díváte s láskou a to dělá hodně."

Jeden z dozorců: "Nevím, čím to je, ale od té doby, co je tady ten kurs, je nepoznávám. Jsou umírněnější, rozumnější, a působí i na ostatní. Nejsou s nimi žádné problémy. Třeba ten jeden byl takovej gauner a najednou ... no žádnéj andělek, ale férovej chlap. Je vidět, že o kurs mají zájem. Kolikrát už by to mělo končit a oni tam seděj ještě hodinu i víc. Asi jim to fakt hodně dává."

kdy si každý ještě rád pospí. Ale ve Smetanově ulici, blízko mohelnického náměstí, je již rušno. Lidé zde si už zvykli na partu brigádníků, kteří pod vedením mladého kazatele stavějí novou modlitebnu. Tváře brigádníků jsou vesměs stále tytéž. Dnes však přibylo pět nových. Mohelničtí občané by v nich jistě nehledali trestance třetí nápravné skupiny. Ani jejich oděv, ani pracovní úsilí se nijak neliší od ostatních brigádníků. Dojem běžné brigády navozuje i skutečnost, že zde pracují bez jakéhokoliv policejního dozoru.

Rostislav Vint

Celá akce je výsledkem jejich vlastní iniciativy. Sami si začali vyjednávat na ředitelství povolení k brigádě. To nakonec svolilo s poznámkou, že se alespoň ukáže v praxi, k čemu je v tom kursu vedou. A... ukázalo se.

"Hoši, proč jste vlastně přišli?" ptám se jednoho z nich. "Chceme alespoň trochu splatit to, co vy dáváte nám" a ostatní souhlasně přikyvuji.

Den končí. Pět unavených brigádníků se vrací zpět do věznice. Jsou však šťastni, že mohou zase někam patřit a být tam užiteční.

Už jste někdy zkoušeli upéct bochník chleba? To se vezme mouka, trošku se osolí, zadělá mlékem a ... co ještě? No pak se to musí řádně propracovat, a to je dřina. Ale stojí za to!

Moment!

Něco chybí. Kvásek. Bez toho to nejde. Clovek se nadře, ale nic se neděje. Když chybí ten kvásek...

Ale kde ho hledat?

Našel jsem ho v bibli.

Využití přírodních léčivých sil je protiváhou ke škodám, které nám přináší moderní civilizace.

Většinou jsme buď lidé z měst, nebo žijeme na venkově, ale přitom přebíráme městské způsoby života. Jsme hrdí na naši civilizaci a na život v moderní průmyslové společnosti. Civilizace a průmysl nám poskytly vysokou životní úroveň, zato však s sebou přináší celou řadu nemocí, kterým souhrnně říkáme civilizační nemoci. Jsou to většinou chronické nemoci, jako nemoci srdce a cév, poruchy nervové a duševní a stále přibývajících bolestivých otoků.

Hlubší příčiny těchto bolestí spočívají v tom, že se pohybujeme ve špatných životních podmínkách, ve kterých nutně musíme jednou onemocnět. Především je to chemická úprava potravin, znečištění a zamoření ovzduší, které dýcháme, a nedostatek pohybu. To jsou jen některé z nejdůležitějších příčin. Člověk není výtvar chemie. Je a zůstane závislý na silách přírody a duchovního světa a podléhá jejich zákonům, které jsou od Boha. Využití přírodních léčivých sil je protiváhou ke škodám, které nám přináší moderní civilizace. Nejjednodušší prostředky přírodního léčení, které může provádět každý sám, jsou:

1 Výživa, která má být co možná nejednodušší, ale přitom plnohodnotná. Všechno, čeho je moc a zdravé, čeho je málo, je pro zdraví nevhodné. Strava má být laktovegetabilní, t.j. složená hlavně z rostlinné stravy a mléčných produktů — hlavněho zdroje bílkovin. Je to především mléko, tvaroh a jiné kysané mléčné produkty. Bílkoviny získáváme také z ořechů, mandlí, sóji, droždí, pšeničných klíčků, ovesných vloček, luštěnin. Dodavatelé tuků jsou: rostlinné oleje, ořechy, sója. Dodavatelé uhlohydrátů: obilniny (celozrnné), med, brambory, ovoce, kořenová zelenina. Dodavatelé vitamínů, minerálů, stopových prvků a enzymů: ovoce, zelenina (saláty). Ryby a vejce by neměly být hlavní potravou, ale jen přídatkem k výše uvedené stravě.

Každé přejídání škodí látkové výměně. Proto jíme **střídmě**. Solíme jen nepatrně. Rostlinná strava obsahuje soli dost. Rostlinným olejem lisovaným za studena dáváme přednost před živočišnými tuky proto, že obsahují vysoké množství pro život důležitých nenasycených mastných kyselin.

2 Dbát na normální funkci **žaludku a střev**. Ve střevě jsou bakterie, které produkují vitamíny důležité pro život člověka. Normální funkce žaludku a střev chrání před onemocněním jater, poškozením tvorby krve a celé řady poruch výměny látkové.

3 Z potravy a z prostředí kolem nás se snažíme vyloučit **rakovinotvorné látky**. Sem patří kromě jiného prostředky ke konzervování potravin, barviva potravin, přípravky k hubení hmyzu (insekticidy) při postřiku rostlin, kdy látka proniká z ošetřených listů nebo kořenů do všech částí rostliny. Dále je to alkohol, nikotin a v širším smyslu i kofein. Ten při trvalém užívání dráždí srdce, krevní oběh, ledviny a nervový systém.

4 Radikálně odstranit všechny **chronické záněty a hnisavá ložiska** například u zubů, mandlí, nosních dutin, žlučníku, slepého střeva apod. Způsobují nepořádek v buňkách a látkové výměně. Záludně, přitom pomalu a jistě podemílají zdraví člověka a jeho výkonnost.

5 Užívání **zbytečných léků**, které lékař nepředepsal, je třeba rovněž zanechat. Mohou sice potlačit nemoc, ta se však projeví po delším nebo kratším čase v jiné podobě.

6 Je třeba podporovat funkci **ledvin, kůže, jater, vazy a plíc**. Jím se vylučují jedy z těla. Zde má přírodní léčba široké uplatnění: používání vody (omývání, koupele, zábaly, sauna, Kneippova kúra), léčivé bahno, rašelina, masáže, tělesná cviče-

ní, dechová cvičení a používání různých druhů léčivých bylin.

Játra např. musí během 24 hodin profiltrovat 700 litrů krve. Tento obrovský úkol dokáží zvládnout jenom zdravá játra. Když selže toto velkolepé filtrační zařízení, pak propouští do krve jedovaté produkty výměny látkové, které se dostanou k srdci a ke všem orgánům a tkáním celého těla. Tím vznikají různá onemocnění. Péče o tyto orgány by ze zdravotního hlediska měla stát na předním místě.

7 Správné **dýchání** na čerstvém vzduchu je rovněž nezbytný předpoklad zdraví. Žel, při našem sedavém zaměstnání jsme se odnaučili správně dýchat. Dýcháme povrchně, plíce se nám sotva pohybují. A jako by to ještě k onemocnění nestačilo, nejen, že dýcháme špatně, ale i vzduch, který vdechujeme, je špatný, ve špatně větraných kancelářích, dílnách, v autě nebo ve vlaku. Samotný vzduch venku je zamořen kouřem, chemickými zplodinami, prachem nebo výfukovými plyny.

Zdraví je náš největší kapitál. Naši předkové říkali, že je náš největší poklad. Chce ho snad někdo prohosподаřit jen proto, že nesprávně dýchá a pohybuje se soustavně v silně zamořeném prostředí? Vyjdi někam ven, do lesa, dýchej z hluboka, až poznáš, co je správné dýchání a jak ti proudí v žilách krev.

8 Abychom si uchovali život a zdraví, potřebuje tělo práci. Je to jak práce vnější, při které jsou zaměstnány svaly, kosti, klouby, tak práce vnitřní, jako je zažívání, látková výměna, obnova buněk, rozmnožování, vyměšování, zpracovávání vnějších vlivů apod. Po dobu té vnější práce (výdělečná činnost, sport apod.) zůstává vnitřní práce omezena na minimum, pouze na to nejpotřebnější. Když zastavíme vnější práci, když přejdeme k odpočinku, pak začíná životně důležitá vnitřní práce, aby uspokojila všechny vnitřní

potřeby. Začne očista buněk, tkání a orgánů, aby byly připraveny sloužit. Toto střídání vnější tělesné činnosti a vnitřní obnovovací práce podléhá přírodnímu řádu, rytmu, proti kterému se nemůžeme natrvalo stavět, aniž bychom utrpěli škodu na těle i na duši. Zachování **harmonie mezi prací a odpočinkem** patří k přírodním zákonům, které máme od našeho Stvořitele. Nemůžeme je zanedbávat beztrápně.

9 Naše výchovné metody jsou zaměřeny převážně na rozvoj intelektu. Rozvíjíme takřka jen rozumové schopnosti, protože nám umožňují ovládnout materiální svět. Ale tím trpí duševní zdraví člověka, protože k naší existenci potřebujeme nejen rozum — mozek, ale i srdce a city. Musíme rozvíjet i duševní a duchovní činnost. Ta se projevuje např. v umění, rozjímání, modlitbě. Vede k morálnímu jednání, rozvíjí charakter, odvahy. Vede k chápání krásy a svatosti. Mravní zakřivenost přináší neštěstí a nemoci.

10 Najít pro sebe chvíli **pro odpočinek**, umět vypnout, zklidnit se vnitřně i navenek, to je dnes těžší než vydělávat peníze. A přesto musí člověk jednou pochopit — doufáme, že to nepochopí pozdě — že odpočinek je první příčina, prapůvod nových duševních a duchovních podnětů, které dávají našemu životu a jednání nový směr. Kdo nezná nic než dít do úpadu, "robotovat", ten v sobě ubíjí duševní stránku.

Odpočinek, klid, být sám, umět rozjímat, zaměřit se do sebe, meditace, modlitba, vidět dál, než je náš materialistický svět, umět dát lásku a radost, to jsou **prameny pravé duševní síly**, kterých si musíme cenit víc než jen čistě tělesného zdraví. A tyto prameny nalézáme v bibli, knize prověřené staletími. Tam najdeme směrnicí pro šťastný život a rady, jak si uchovat naše největší bohatství — zdraví.

Naše největší bohatství

Pamatujete si, jak jste se cítili, když jste se zamilovali? Barvy byly zářivější. Vzduch chutnal čerstvě. A zamilovanými očima jste viděli stovky zajímavých věcí, které jste nikdy předtím neviděli.

V životě můžete udělat opět podobnou zkušenost nového začátku — s lidmi, které jste dříve neznali. Ta zkušenost se jmenuje přátelství.

Všichni máte přátele, které máte rádi. Vzpomínáte si ještě, jaké to bylo, když jste se se svými důvěrnými přáteli seznamovali? Jste ochotni investovat čas a energii a navázat nová přátelství?

Jak můžete objevit nové přátele, kteří obohatí váš život? Jak můžete vytvořit dobré vztahy a udržet i stará přátelství?

1. Můžete se například připojit k nějaké skupině, partě nebo klubu.

Pokud chcete, můžete sami zorganizovat novou skupinu. Čím se rádi zabýváte? Hodbou, šitím, hokejem, nebo rádi kutíte, hrajete na klavír anebo píšete básně? Určitě se někde ve vašem okolí najde nějaký klub, skupina nebo pár jednotlivců s podobnými zájmy. Máte také možnost vytvořit "klub manželských párů", kde budou vítáni lidé jakéhokoliv věku. V takových skupinách lze nalézt přívětivou atmosféru a lidi, kteří mají stejné zájmy. Kluby se nemusí skládat z mnoha členů. Ideální počet bývá od čtyř do šesti, aby se všichni mohli setkávat v domácnostech a aby se mohli rychle přemísťovat.

2. Řídíte auto?

Pak je to dobrý předpoklad k tomu, jak si získat přátele. Mnoho lidí potřebuje svézt. Někdy vás třeba

pozvou domů a může se stát, že když budete u někoho na návštěvě, budete se tam najednou cítit jako doma. Jste na nejlepší cestě vytvořit si nové přátelství. Klidně dovolte, aby vám nový přítel věnoval malý dárek, a tak se necítil zavázán. Přátelství vydrží déle, pokud je založeno na vzájemné rovnováze.

3. Seznamte se s lidmi, kteří nepatří do vašeho věkového rámce.

Poohlédněte se kolem sebe. Jistě se najde příležitost, kdy můžete pomoci třeba při hlídání dětí mladému páru někde v sousedství. "Adoptujte vnuka", pomůže vám rozšířit vaše obzory a skrze něj se můžete seznámit s jeho rodiči, kteří vás budou mít rádi, protože vy máte rádi jejich dítě.

4. Přestaňte dělat věci, které vás nemístně zatěžují.

Jste-li ve vedoucí funkci již přes deset let, je čas všeho zanechat a dát příležitost mladším. Budete mít víc času, abyste dělal něco, co vás opravdu bude bavit, něco nového pro sebe. Budete mít také více možností uzavírat nová přátelství.

5. Snažte se neztratit staré přátele.

Nelutujte čas a energii. Zavolejte nebo jim napište, že se s nimi chcete vidět. Při setkání se starými přáteli se můžete potkat s novými lidmi a vaši přátelé se mohou stát dobrými prostředníky, kteří jsou často potřební k prvnímu seznámení.

6. Zkrášlete svět kolem sebe.

Vždyť vy a vaše okolí něco znamenáte.

Právě úsměv na vaší tváři může být tím, co všichni po-

třebují. Ale stejného účinku můžete dosáhnout novými šaty nebo třeba novým účesem. Nestojí to mnoho. Zkrášlete svůj domov, a investujte přitom celý svůj umělecký talent. Vyzdobte byt květinami. Pak pozvěte ostatní, aby uviděli a pochválili to, co jste vytvořili. Můžete také věnovat někomu třeba květiny jako projev přátelství.

7. Pište si deník.

Je to vaše živá historie. Uvidíte, jak legrační to bude číst jej někdy v budoucnosti. Často krystalizují naše vlastní názory tehdy, když se pokusíme vyjádřit je písemně.

Pokud se vám líbí, co píšete, můžete se pokusit psát i pro jiné. Zkuste napsat krátký příběh o něčem, na co si vzpomenete, nebo nějaký příběh pro děti a poslat jej do novin nebo třeba do našeho časopisu. Také v tom můžete najít svou seberealizaci. A jistě vám to přinese i nové přátele.

8. Buďte aktivní.

Nenechte se pouze unášet proudem. Snažte se být sví. Buďte výjimeční, buďte důslední, ale hrajte fěr. Cestujte, budujte, rozhodujte se, vybírejte. Radujte se ze života.

9. Dovolte si také někdy snít.

Věřím, že vaše podvědomí vám má co říct. A modlete se. Bůh na modlitby odpovídá, i když ne vždy tak, jak byste si přáli. Modlete se za přátele a buďte přátelští. Vložte se do Božích rukou.

10. Mějte kontakt se světem kolem sebe.

Vybírejte si, co sledujete v televizi a co posloucháte v rádiu. Čtěte noviny a pište dopisy do redakce. Vytvoří-

Nová přátelství rozšiřují naše názory a mohou nám připravit více radosti v našem každodenním životě.

te zpětnou vazbu. Vyjádříte svůj názor, ale pomůžete tím i ostatním v orientaci. Je to dobrý způsob jak lze měnit svět, aby byl lepší.

11. Rozdávejte se.

Rozdávejte čas, pozornost, energii, pochvalu, povzbuzení. Napište lidem, kteří to potřebují, pozorný dopis, v němž napíšete, co dobrého pro vás udělali. Řekněte dnes lidem, že je máte rádi, zítra může být pozdě.

12. Dělejte něco pouze pro radost.

Odložte svůj strach, důstojnost, nebo pohodlnost a buďte klidně "odlišní". Lze přece najít něco nového, co bude lepší než to staré. Můžete najít novou sebedůvěru a hrdost. Nemůžete úspěšně milovat Boha, rodinu a své přátele, pokud také sami sebe nebudete hodnotit správně.

13. Nevysmívejte se lidem, zato se hodně smějte.

Naučte se smát s druhými. Dívejte se na věci optimisticky a jasně. Buďte radostní. Pamatujte, že nadšení je nakažlivé.

14. Jak říká americké přísloví: "Pokud máte 'citrón', udělejte limonádu."

Vždycky můžete pro někoho něco udělat, i kdyby to byla pouze modlitba. Jedno přísloví říká: "Mohu si stěžovat, že nemám boty, dokud neuvidím muže, který nemá nohy."

Jaký bude váš život, je si ce vaše soukromá věc, ale právě láska vám může pomoci rozšířit vaše horizonty a vytvořit z něj něco krásného. Rozdávejte ji proto často.

Podle časopisu "Vibrant Life" zpracoval Jan Pospíšil

Jak získat nové přátele?

Já, ty, on

ČAS SE NIKDY

NEVRACÍ

Nikde v okolí nebyl les ani sad, kam bychom mohli jít na procházku, ale nám to nevadilo. Oba, já i on, jsme rádi procházeli mezi domy a večer dvakrát raději. Vždyť za každým oknem svítilo světlo, které je symbolem jistoty a tepla domova.

Mrzlo, až praštělo. Marnotratník Měsíc rozhazoval po nebi jiskřivé penízky hvězd. Kolem desáté je zase lakotně shrábl a někam se s nimi schoval. Mráz povolí a cukrové panenky se rozběhly po kraji, aby obnovily bílou pokrývku. Nadýchané vločky jim klouzaly ze sukýnek a tiše se snášely na zem. Prokřehlýma rukama jsme je chytali, nastavovali jim dlaně a pozorovali, jak rychle tají. Pomíjivé jako lidský život. Teď krása a za okamžik kapka vody. Dnes jsi mladý a zítra? Nikdo z nás to nevyslovil, jen jsme souhlasně mlčeli. Sníh křupal pod nohama a zářil čistotou. Nesněžilo dlouho. Za chvíli se ve světle lamp snášela jen sem tam zapomenutá kraječka sněhu.

A tuhle romantiku protřhl opilcův zpěv. Hledíme před sebe. Muž, který pívá, se potácí směrem k lavičkám. Těžce dosedne a s povzdechem "a jsme doma" se ukládá ke spánku. Smějeme se a jdeme dál.

"Víš, možná že kdybychom ho chtěli zavést domů, tak by ani netrefil," říká Jirkovi.

"To je fakt," přitaká.

"A mohl by být agresivní."

"No, to je pravda," řekl a políbil mne. Byl rád, že jsem to řekla za něj. Jak báječné argumenty. A všechny pravdivé. Nemají chybu. Nemají? Mají. Víme to. Moc dobře si to uvědomujeme oba dva, a proto tolik slov. Ta chyba se ozývá uvnitř našeho nitra a nemůžeme ji zaplašit omluvami. Obyčejná výčitka svědomí: Kdo může činit dobře a nečiní, má hřích!

"Ale my jsme vážně nemohli nic dělat," řeknu, "ještě by nás mohl obvinít, že jsme ho okradli!" — Nemocný jsem byl a nenavštívil jste mne. Opilý jsem byl a nezvedli jste mne...

"To je určitě nějaký notorik," uvažuje Jirka nahlas, jako by mi četl myšlenky. — A co Samaritán? — Ne, tyto výčitky nejde zaplašit! Díváme se na sebe a oba to cítíme.

"Nebo se možná opil poprvé," připouštím.

"Třeba má velký problém."

Podívám se na hodinky a dýchnu si do dlaní. "Přitahuje."

"A bude hůř." Měli jsme mu možná pomoci. Měli, měli. Přiznávám a je mi strašně, stydím se.

Bez řečí se otáčíme a jdeme zpět. Muž tu již není. Mráz, který cítíme uvnitř, mrazí víc než ten jiskřivý sníh.

"Třeba ho někdo už odvedl."

"Nebo trefil sám." Stydíme se. Moc se stydíme. Najednou si nepřejeme nic jiného, než vrátit čas. Cítím, jak se po mě tváří kutálí droboučké perličky slz. I Jirka vypadá nejistě... Jenže čas jde dál. Čas se nikdy nevrací. Čas se nikdy nevrací!

... Stáli jsme a drželi se za ruce. Někáká smrtelně raněná hvězda padala šílenou rychlostí dolů. A my jsme byli smrtelně ranění a sražení až na kolena. Tak rychle, tak náhle. A pak jsme sepjali ruce a všechno si s Bohem srovnali. Prosili jsme o odpuštění, a On nám ho dal. Pozvedl nás a místo výčitek svědomí nám dal novou chuť být lepší. Opatrně jsme zvedli hlavu. Tam nahoře, na nebi, zase svítilo stejné množství hvězd. Jako by tu naši někdo vynesl zpět, tam, odkud před chvílí spadla.

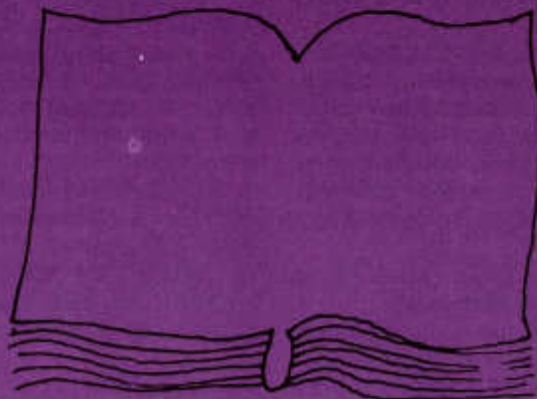
Bůh plní své sliby,

V našem časopise se pravidelně zabýváme problémy rodičů i dětí, vztahem generací. I Pán Ježíš se o tomto tématu zmínil v podobenství o marnotratném synu: Jeden otec měl dva syny. Ten mladší řekl otci: "Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá." On jim rozdělil své jmění. Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel (Luk 15,11-13). Syn tedy odešel. To bylo tenkrát. A dnes? Je to snad jiné?

Otec stojí u okna v dětském pokoji a přes záclonu se dívá do ulice. Je noc. Tu a tam projede auto a ozáří ulici světlem. Pak se ulice znovu ponoří do tmy. Ručičky na hodinách se blíží k půlnoci. Chlapec by měl být už dávno doma, ale jeho postel je stále ještě prázdná. Kde je? Co teď dělá? Nebo se mu něco přihodilo? Těžké myšlenky táhnou otcovou mysl. Chci by něco dělat, ale může jen čekat. Jak často, když přišla řeč na podobenství "o marnotratném synu", myslel s úzkostí na své děti. Sice jeho syn byl ještě zde, doma, ale přece se už odpoutal od domova. Přesto však zůstal jeho synem, kterého má rád! Na jeho psacím stole jsou přilepené různé samolepky. Ach, jaký to byl bezstarostný čas, když ještě chodil do školy! Někdy zaspal a spolužáci na něj zvonili. Kde jsou teď?

Ó Bože, jakou velkou musíš cítit bolest, když vidíš naše cesty, když naše kroky směřují k jiným cílům! Ty

TÉMĚŘ DOSPĚLÝM TÉMĚŘ DOSPĚLÝM TÉMĚŘ DOS

Bible a zase bible. Je toho na jednu mnohou. Celá léta nám nic neřekl. Snad jednou. Bylo to v hodině literatury. Mluvili o Bibli kralické. Je v ní dobré čeština, říkají, veselavinská... ale jinak nic. A najednou, všichni má ji plnou pusy náboženství, křesťanství a odvolávají se na bibli. Na bibli se dokonce odvolával začátkem školního roku i pan ministr. O bibli se hodně mluví, hodně se na ni odvolává, někdo velmi aktivně ji pojmenovává Písmo svaté a snad má i pravdu, ale aby někdo konečně bibli otevřel a četl...? A když ji

otevře a čte...? Kdo tomu má rozumět?

Patrně, jakkoliv to nerad děláme, musím tě tak trochu poučit.

Tak především: Bible se nedá číst jako jiné knihy od začátku do konce. Vlastně dá, ale užitek z takového čtení pro začátečníka valný není. Že nemáš rád slovo začátečník? Vezmeš-li těch mých několik rad vážně, zítra už začátečníkem být nemusíš. Takže nejdříve si opatři bibli. Máš-li ji už, tím líp. Můžeš hned začít. Na začátek bych ti doporučoval přečíst si knihu Přísloví nebo evangelium Lukáše.

KTERÁ JE TA? správná investice

OBLIGACE KOMERČNÍ BANKY, NEBO AKCIE?
OBLIGACE KOMERČNÍ BANKY, NEBO AKCIE?
OBLIGACE KOMERČNÍ BANKY, NEBO AKCIE?

"Tak co, koupil sis obligace Komerční banky?"

"Ne, čekám, až podniky začnou prodávat akcie. To ponese víc."

"Jistě, pokud podnik nezkrachuje. Pak přijdeš o všechno."

Se zájmem naslouchám rozhovoru dvou mužů stojících vedle mne na stanici tramvaje. To je dnes otázka pro mnohé: "Do čeho investovat, aby to zítra přineslo velký zisk?"

O tomto tématu hovořil Ježíš v podoběství o pokladu skrytém v poli: "Království nebeské je jako poklad ukrytý v poli, který někdo najde. Z radosti nad tím jde, prodá všechno, co má, a koupí to pole." (Mat 13,44)

Tento muž investoval do toho, od čeho očekával zisk. Jak často jsou ale lidé zklamáni ve svém očekávání. Vloží do věci peníze, práci a čas — a výsledek je nulový. Říká se jim "bankrotáři".

Prožívá naše civilizace bankrot?

Proč muž, o kterém Ježíš vyprávěl, byl ochoten riskovat ztrátu všeho, co dosud v životě získal, jen aby měl to pole? Pole, na kterém ostatní neviděli nic zvláštního? Proto, že věděl něco, co druzí nevěděli. Měl vzácné informace. Věděl — co, kdo, kde a jak. To jsou podstatné otázky pro ekonomický rozvoj dnes. Mít správné informace — o to jde. Proto se za ně tolik platí. Ten muž věděl, že to pole skrývá poklad, jehož hodnota je nespočetně vyšší, než co do jeho koupě vloží.

Svět dlouho investoval do vědy a techniky. Vsadili jsme na bohatství, společenský úspěch, rozkoš. Do toho všeho byli lidé ochotni investovat, protože očekávali

zisk. Zisk v podobě spokojenosti a pocitu štěstí.

Ale přichází zklamání. Od čeho se očekával zisk — to se ukázalo být ztrátou. Objevila se nová bída a nouze. Bída mravní a nouze citová. Ukazuje se, že má-li lidstvo přežít, musí začít investovat do jiné sféry.

Věda a technika vytvořila atomovou bombu. To vyžaduje velké morální kvality od těch, kteří ji vlastní. Zodpovědnost, tolerance a úcta k životu — to jsou ony bezpečnostní zámky proti jejímu zneužití.

Ekonomika je politikou dnešní doby. Ale má-li prosperovat, vyžaduje čestnost, poctivost a obětavost.

AIDS zaskočil všechny vyznavače volné rozkoše. A tak hodnoty — jako je věrnost a sebeovládání — jdou znovu ke cti.

Svět poznává, že je nutné investovat do toho, co tyto mravní hodnoty vnášejí do lidského života. Na poli tohoto světa je poklad. Je to bible, která nám mluví o Ježíši Kristu.

Když apoštol Pavel vypráví o svém minulém životě, líčí, čeho všeho v něm dosáhl. Vzdělání, postavení, úcty svých soukmenovců, ale nakonec říká: "Všechno jsem to zahodil jako odpadky — jen abych získal Krista." (Fil 3,8) Říká také, proč: "Kristus je pro mne ziskem v životě i ve smrti." (Fil 1,21)

Je skutečností, že člověk si necení toho, co dostal nebo lehce získal. Nezná pravou hodnotu takové věci. Ani věc, po které netouží, nemá pro něj velkou cenu, i když ho druzí o tom sebevíce přesvědčují.

Jeden ruský příběh vypráví: Otec, ležící na smrtelné posteli, si zavolal svého jediného syna a řekl mu: "Předám ti statek, ale pod podmínkou, že mi přineseš rubl, který si sám vyděláš." Syn vyšel a za dvěma poslouchající matkou mu říká: "Na, tu máš rubl a zítra ho ukážeš otci." Večer druhého dne se syn nedočkavě hrne do místnosti, kde leží otec. Ten se podívá na syna, vzal rubl a hodil ho do ohně. "Co to děláš?" volá syn. "To není rubl, který sis sám vydělal," odpověděl otec. Syn vyšel ven a ptá se matky: "Jak to otec poznal?" "No, neměl jsi pracovní šaty a špinavé ruce od práce. Na, tu máš další rubl. A zítra večer se pořádně umaž na dvoře."

Na druhý den večer se tak stalo. V umazaných pracovních šatech stojí syn před otcem. Ten se opět na syna podíval a hodil rubl do ohně. "Co to děláš?" volá syn. "To není rubl vydělaný tvou prací," odpovídá znovu otec.

"Nu," říká matka, "budeš muset jít do městečka a tam si u kupce ten rubl vydělat." Mládenec tedy šel. Celý den dřel ve skladišti. Večer se vrátil v dlani rubl, který mu kupce vyplatil. A zase stojí před otcem. Ten si ho zkoumavě prohlíží — a najednou hodil zase rubl do ohně. V tu chvíli hoch skočil ke krbu a holou rukou vyhrábl rubl z ohniště. "Ano, to je rubl, na který jsi pracoval. Znáš jeho cenu."

O hodnotě Ježíše nás přesvědčuje sám náš životní úděl. Ten, kdo pozná v Ježíši to nejvzácnější, co zde na světě člověk může získat, ten je ochoten do něj i všechno vložit, investovat celý svůj život. A Ježíš říká: "Kdo pro mne cokoli opustí, dám mu stokrát víc."

Zastav se...

Věra Gajdošíková

**Zastav se, človče,
v tom moderním shonu a spěchu —
před krásou jediné růže.**

**Zastav se v úžasu,
beze slov dechu...**

**Co všechno jen Boží moc zmůže!
Zastav se před něhou svítání v červánku —
pod noční oblohou posetou hvězdami —
poklekni do trávy, přivon si k heřmánku —
ochlad' si tváře své
rosnými slzami.**

**Zastav se — umlkni,
uslyšíš volání dalek,
vesmírné poselství
záchran v Ježíši...
Pak teprv můžeš žít
bez obav, zloby a válek,
když srdce tvé krásu uslyší...**

**Zastav se, človče,
v tom moderním shonu a spěchu —
před krásou jediné růže.**

**Zastav se v úžasu,
ohromen, beze slov, dechu:
To všechno jen Boží moc zmůže.**

epišťola odvážnému

Po našem včerejším rozhovoru jsem si uvědomila, jak moc potřebuješ odvahy. Hlavně odvalu mít rád.

Máme různé nároky na lásku jiných. Ty nejsi příliš důvěřivý a počítáš, že ji dostaneš několikrát za život, na krátkou dobu, asi tak jako pobyt v lázních. To by mělo vyjít a je to celkem jisté. Jinak příliš nespoleháš na tak přepychový vztah. Chceš být realista.

Jiný člověk také tuší, že láska je vzácná. Ale nestydí se za to, že ji potřebuje. Za trochu lásky by běžel na "světa kraj", jenže když tam doběhne, zjistí, že mu ten pocit bezpečí nevydrží na dlouho. To na začátku jeho života se asi nenašel nikdo, kdo by podpálil veliký oheň lásky, ve kterém by se dítě zahřálo na tomhle dost studeném světě a odneslo si v kabátku ještě trochu tepla na cestu. Takový člověk je nezdravě závislý a zatím snad i neschopný rozdělat podobný ohýnek pro někoho jiného.

Krásný vztah lásky se prosí pro většinu lidí stává přepychem, zbytečností, příliš velkým rizikem, slabostí, iluzí, zdržováním při dosahování velkých a hlavních životních cílů...

Jak všelijak si představujeme lásku! Někdo třeba jako mimořádnou citlivost, kterou lidé nahrazují nedostatek zdravého úsudku. Nebo jako krásnou slabost. A taky jako starý obyčejný klíč, kterým se patentní zámek nedá otevřít. Neumíme si představit, že by nás někdo mohl milovat vždy, zadarmo a přes všechno. A tak na lásku jiných nespoleháme, svou lásku neprojevujeme a nikdy jí nedovolíme, aby měla poslední slovo.

Domníváme se, že láska je idylický cit, který se nevejde do racionálně rozvržených hodin našich dnů, a protože je to vztah velmi naivní, že musí ve světě hříchu zklamat, jelikož pro jeho situace prostě nemá

řešení. Tak nějak si to myslíme.

A zatím:

"Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá.

Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy.

Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy.

Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá."

(bible)

Celý tento biblický text popisuje člověka, který miluje, i když se potýká s problémy — jinak by nemusel být trpělivý. Má rád, i když naráží na nepochopení, jinak by nebylo třeba mluvit o křivdách. Žije prostě ve světě, kde existuje zlo v mnoha formách, a přesto

jeho láska není neskutečně křehký, neplodný cit, ale jediné ALE. Takové "ale" pro svět, kde jsou všechny důvody k netrpělivosti, podrážděnosti, kde křivda a zlo jsou zvykem nebo psychologicky zdůvodněnými důsledky... Před to všechno se postaví takové maličké "ale" a dovolí si odpovídat, dovolí si být jiné: důvěřovat, zapomínat na sebe, nebát se o sebe, neuvádět rychle všechno na pravou míru... Je trpělivý a nemá strach, že mu uteče něco strašně důležitého, má čas projevit lásku. "Ale" je laskavé. Ví, že nejde jen o to — jednat správně, ale také krásně a vznešeně; "ale" si na to udělá čas. A po tom všem ani není domýšlivé, že je jiné.

Vyšlapává nové cesty k lidem, protože jim důvěřuje. Hledá a vidí v každém, opravdu v každém člověku krásný Boží obraz. A vzbuzuje v něm touhu po rekonstrukci toho obrazu.

"Ale" je tak prosté a nesobecké, že se nebojí být jiné. Láska se nebojí, hledá vždy jinou "nejvyšší cestu".

Je-li Bůh původcem lásky, je také největším "ale". Jen Boží láska měla sílu říci "ale" tváří v tvář zlu a smrti. "Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ALE měl život věčný." Kristus byl zosobněnou láskou, Božím ALE. Jeho trpělivost dokazovala ukázněnou a vyváženou mysl, byl "tichý a pokorný srdcem", "dlouho-

čekající", měl čas projevovat lásku — sedmdesátdevěkrát denně odpouštět. Přál si, aby jeho učedníci pochopili, že rozdílnost povah nevylučuje vzájemnou lásku, naopak jí dovoluje zesílit a vyrůst.

Učedník Jan vnímal tuto Kristovu snahu zvlášť citlivě. Neznal jiná měřítka pro lásku než lásku svého Mistra. Později, když Kristus odešel, Jan stále pečlivě sledoval, jestli se z jeho života nevytrácí Ježíš. Věděl, že bez Kristovy lásky není křesťanství ničím.

"Ať se děje cokoliv, láska vydrží." Kristus "miloval své, kteří jsou ve světě, a prokázal svou lásku k nim až do konce." Miloval vždy a všechny, "na nikoho se neohlížel, nebral ohled na postavení člověka," pro každého měl stejné poselství odpuštění, milosti a síly. I nám to klade na srdce: Milujte své nepřátele, jedněte s nimi tak, jak byste si přáli, aby se jednalo s vámi. Kristus miloval přes všechno. I Petra, který ho zapřel.

Láska je jiná. Ne proto, že by chtěla být mimořádná. Je jiná svou podstatou. Pochází odjinud.

Všimla jsem si, že i ty se často stavíš na odpor. Něco se ti nelíbí, něco zabolí — a ty říkáš "ale" — jenže přitom hrošíš. Víš, láska odporuje laskavě. Odporuje i soucítí. Protože "je z Boha". Tvé dosavadní mylné představy o lásce souvisí s mylnou představou o Bohu. Bible říká jednoduše: "Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska." Neumíš si představit, že by někomu na tobě záleželo, vždy a přes všechno.

To není pýcha — věřit v Boží lásku. Naopak, ve chvíli, kdy v ni uvěříš, užasneš, a přece se odvážíš doufat. Tam někde se zrodí i láska lidská. Malé "ale". Nebeský přepych pro každý všední den.

Odvaž se toho dobrodružství. Myslím na tebe.

Dovedete si představit, že by nebyla televize ani rádio? No, jen to zkuste. Představte si, jak po škole jdete s kamarády ven. Pak už brzy přijde večer a místo abyste se koukali na Magion nebo na Večerníček, půjdete si — táta, máma, možná sestra nebo brácha a vy přece také — sednout po večeři do obývacího pokoje. Teď si možná říkáte: To přece děláme skoro každý večer. Po večeři se jde do obývacího pokoje a tam se všichni koukáme na televizi, pokud zrovna máma nemýje nádobí...

Ano, až doposud by to mohlo být stejné. Snad jen, že byste pomohli mámě umýt nádobí sami. To, abyste mohli být v obývacím pokoji všichni.

Teď však dojde ke změně. V obývacím pokoji si sednete úplně jinak, než jak usedáte k televizi. Sednete si tak, abyste si každý pěkně viděli do tváře.

Dokola anebo kolem stolu. Na stůl maminka postaví svícen se svíčkou a tatínek svíčku zapálí.

Á, už vás zase slyším: Jé, to my známe. To je něco jako vánoce. Jenže teď už vánoce nejsou.

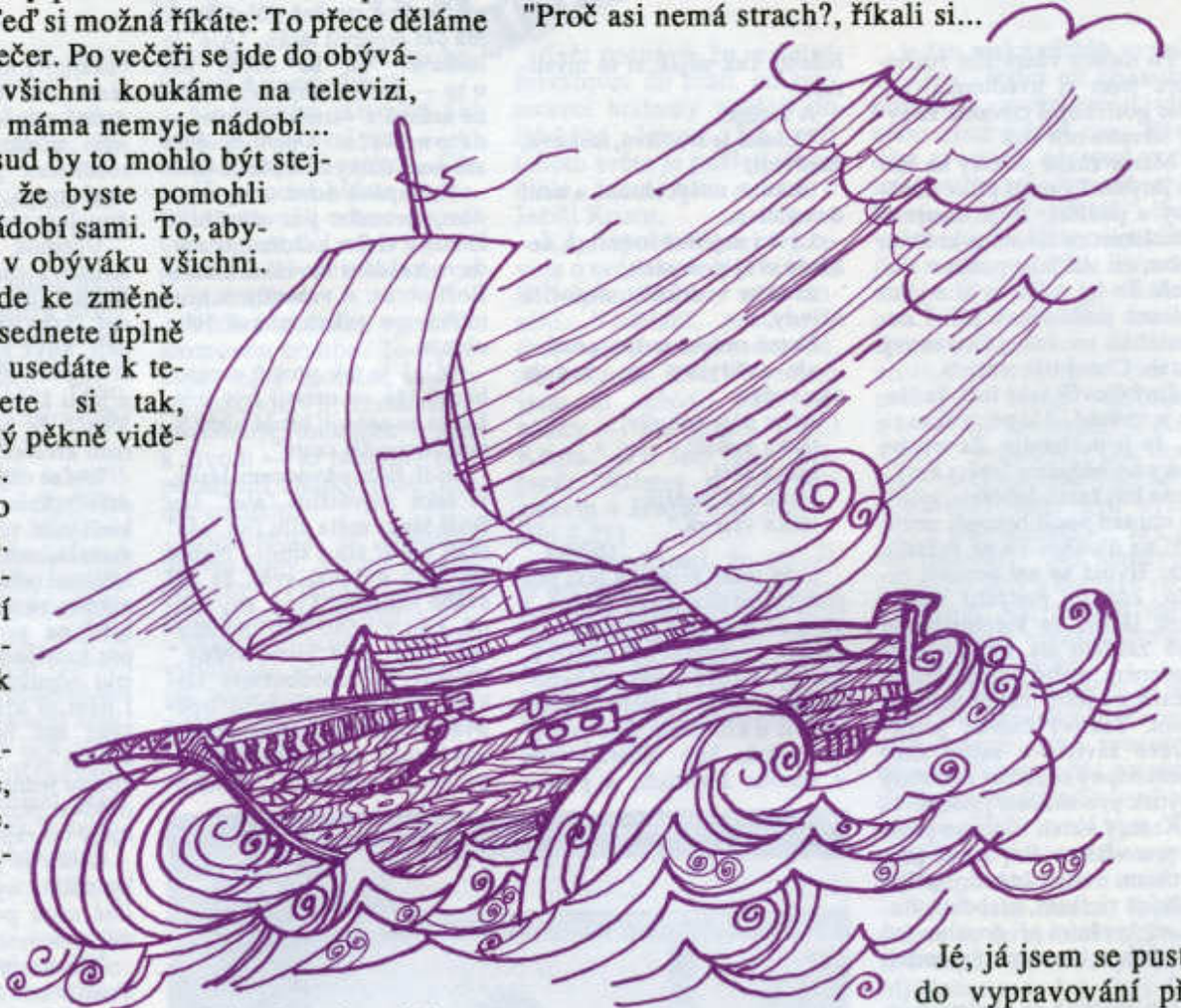
Co říkáte, a nebylo by hezké, aby takových večerů bylo víc? Dejme tomu jednou, dvakrát týdně. Jé, na to nejdůležitější bych málem zapomněl. Na stole, kousek od svícnu by ležela knížka a z té knihy byste začali číst.

Nečetli byste moc... Aby vás nebolela pusa ze čtení a uši z poslouchání, a abyste měli čas přemýšlet.

Á, zase jsem zapomněl. Ta kniha se jmenuje bible. Je to taková velká kniha, se spoustou stránek, a tak vůbec nevadí, i když třeba začnete číst až v druhé polovině. Já bych taky nezačal hned od první stránky. Mně by se líbilo začít se čtením napínavých příběhů, ve kterých je hlavním hrdinou třeba Pavel z Tarsu. — Pavel z Tarsu? Kdo je to? Že ho neznáte? No vidíte, ty večery s velkou

knihou potřebujete jako sůl. To by bylo, abyste neznali Pavla z Tarsu.

To bylo tak. Pavel z Tarsu se plavil na lodi po Středozemním moři. Měl namířeno do Říma. Už čtrnáct dnů na moři trvala bouře. Oblohu křižovaly blesky. Vlny se přelézaly přes palubu. Dřevěná loď se zmítala jak ořechová skořápka. "Kdo ví, jak dlouho takhle ještě vydržíme?" bručel si starostlivě kapitán pod vousy. Cestujícím se zdálo, že už snad do Říma nikdy nedorazí. Pro strach neměli ani chuť k jídlu. Bylo jim moc špatně. Pavel z Tarsu však neměl strach. Všimli si toho už i lodníci "Proč asi nemá strach?, říkali si..."

Jé, já jsem se pustil do vyprávění příběhu a málem bych vám prozradil, jak to s Pavlem z Tarsu i ostatními dopadlo. Tak to zase ne. Víc už vám neřeknu. Chtěl jsem jen připomenout, že číst si z velké knihy — bible společně s mámou, tátou, sestrou nebo bráškou je bezvadná věc. Takový večer bez televize a bez rádia stojí určitě za to. Nehce se Vám vyzkoušet takový večer hned? Dobrá předsevzetí se nemají odkládat.

P.S. Docela by mne zajímalo, jak se vám takový večer vydařil. Napište mi do redakce. Když ještě nakreslíte, jak váš večer bez televize a rádia vypadal, uděláte mi radost dvojnásobnou, a slibuji, že do koše vaše obrázky házet nebudu. Rádi je u nás v Praze vystavíme.

Jonáš

Jak se překládala bible?

Na počátku stojí úžasné překladatelské dílo Konstantina (Cyrila) a Metoděje, o nichž se soudí, že přeložili celou bibli. Z tohoto překladu se však zachovaly jen nepatrné zlomky. M. Weingart napsal: "Cyrilometodějský překlad biblických knih, čím jemnějšími metodami je zkoumán, tím více vyniká jako dílo geniální a ještě po tisíciletí překvapující svou dokonalostí... Překlad je především dílo teologické učenosti a textové kritiky... Rozbor cyrilometodějského překladu ukazuje, že jeho tvůrci byli mužové hluboce zasvěcení do otázek dogmatických a do problémů textových... Překlad vyniká však také po stránce jazykové... a je dílem velkého stylistického umění."

Toto velkolepé dílo, mistrovský staroslověnský překlad, brzy potlačila mise západní církve. Další údobí je tedy ve znamení latinské Vulgáty. Ve středověku se běžně používala v církvi latina, ale protože málokdo uměl číst a psát, mohl číst v bibli opravdu jen málokdo. Bylo vlastně naprostou výjimkou, když si někdo kromě duchovních (a ani mnozí z nich neuměli číst) mohl text Písma přečíst.

Pravděpodobně nejstarší česká biblická památka pochází snad už z 13. století, nejspíše z kláštera sv. Jiří na Pražském hradě. Jde o mezipřeklady Žaltáře, určený pro pobožnosti v ženských klášterech (proto vznikly i lekcionáře /evangeliaře/).

Výraznou postavou v překládání bible je Matěj z Janova, který přeložil výbor z bible, snad celý Nový zákon. Později došlo k tzv. 1. recenzi české bible (svod dosavadních překladů), která se hojně opisovala na konci 14. století. Bible ovšem byla vzácná a drahá, vždyť dobrý písař opisoval bibli více než celý rok!

V řadě těch, kdo se zasloužili o českou bibli, stojí ovšem na čelném místě mistr Jan Hus. Podnikl to, čemu se dnes říká 2. recenze české bible (nové přezkoumání a oprava textu). V husitské revoluci má pak bible naprosto rozhodující význam. Vždyť první pražský artikl zní: "aby Boží slovo bylo po království českém svobodně a bez překážky od křesťanských kněží zvěstováno a kázáno." O znalosti bible v Čechách v této době svědčí pozdější papež Pius II., který se vyjádřil, že "v Táboře sotva bys ženy našel, jež by nedovedla odpovídat z Nového i Starého zákona."

Po vynálezu knihtisku došlo brzy k explozi tištěných biblických textů. Nejstarším tištěným biblickým textem je u nás Nový zákon z roku 1475 (jde již o 4. recenzi české bible). Poté následovaly Pražská bible, Kutnohorská bible, Benátská bible a další a další. Důležité je také vydání Pavla Severýna a Nový zákon Beneše Optáta a Petra Gzela. Stále jsou vydávána nová a nová vydání, v druhé půli 16. století se vydává bible skoro každý rok. Uprostřed 16. století jsou ještě významná krásná a čistá vydání Jiříka Melantricha Rožďalovského, lidově zvané "melantrišky".

Následuje slavné, významné a v mnohém nepřekonané dílo Bratří Kralických. Pro Jednotu bratrskou bylo Písmo od počátku nejvyšší autoritou, a proto neudivuje, že se Bratři nakonec odhodlali k vlastnímu překladu (nebylo to však zdaleka tak samozřejmé, jak se nám to dnes zdá). V roce 1593 bylo rozsáhlé dílo po překonání mnoha potíží hotovo. Bratři vytvořili mistrovské dílo, pravý poklad českého jazyka. Vždyť Kralická bible udržela naši řeč na výši i přes údobí temna a úpadku v 17. a 18. století. Obdivovali ji mnozí a čerpali z ní i katolické překlady bible. Inspirovala naše buditele a zasáhla také hluboce do náboženského a literárního života na Slovensku.

Většina biblí, které se dále vydávaly (protestantská vydání až do tolerančního patentu výhradně mimo hranice naší vlasti), vycházela, čerpala nebo přihlížela k Bibli kralické. I tisky po tolerančním patentu jsou postaveny na Kralické bibli. Také Britská a zahraniční biblická společnost tiskne bible podle posledního vydání Kralické bible. Bible kralická — jedinečné dílo Jednoty bratrské — překlenula staletí a svým významem zastínila kteroukoliv jinou českou knihu. Bible kralická se stále prodává a čte i dnes, ovšem proto, že nejde o lidskou knihu, ale o knihu Boží — bibli.

Jak vypadá situace dnes? Jaké překlady můžeme dnes číst?

Pro moderního člověka, který se o bibli nikdy nezajímal, je vhodná např. takzvaná parafráze Nového zákona — nejčtenější část bible — Slovo na cestu. Atmosféru publikace zvláštním způsobem doplňují vhodně zvolené ilustrace našeho výtvarníka Jana Bártu. Pro toho, kdo se zajímá o důkladný vědecký překlad celé bible, je nejlepší nový český překlad (ČEP), který lze obdržet v menším i větším vydání.

Pro milovníky krásných velkých obrazových publikací můžeme doporučit jedinečnou pomůcku — Nový zákon s ilustracemi. Jde o knihu, kterou tvoří text nového českého překladu a barevné fotografie biblických míst. Publikace prostředkuje jedinečným způsobem něco z atmosféry biblického světa a krajiny Palestiny.

Pokud někdo miluje vypulěrováný klasický jazyk, pak s chutí sáhne po pokladu otců — Bibli kralické, která stále patří k nejčtenějším českým biblickým překladům.

Také překlad Nového zákona prof. Žilky (o němž bylo před léty napsáno, že používá češtinu Lidových novin) koná stále dobré služby pro svoji přesnost. Řada lidí zase ráda používá moderní katolický překlad Nového zákona z pera Ondřeje Petru.

Různé překlady jsou zde právě proto, aby nám pomohly lépe porozumět evangeliu — radostné novíně o Ježíši Kristu — aby každý mohl objevit v "tom svém překladu" jedinečné poselství o Boží lásce.

nabídka

* **Bible kralická**, malý formát. Cena Kčs 40,-

* **Bible**, nový český překlad (ČEP). Střední formát, cena Kčs 80,-; malý formát, cena Kčs 90,-

* **Slovo na cestu**, parafrázovaný text NZ s ilustracemi. Překlad vhodný pro moderního nenáboženského člověka. Cena Kčs 84,-

* **Nový zákon s ilustracemi**, dárková fotografická publikace s textem nového českého překladu. Cena Kčs 120,-

* **Historie bible**, VI. Čapek. Základní kniha informací o bibli, jejím vzniku, tradování textu, rukopisech, tiscích i vlivu bible na osudy národů i jednotlivců. Cena Kčs 39,-

* **Více než tesař**, J. McDowell. Byl Ježíš lhář, šílenec, nebo Boží syn? Kniha je určena modernímu mladému člověku, s chutí si ji však přečtou i ostatní. Autor dochází k závěru, že Ježíš je opravdu více než tesař. Česká i slovenská verze, cena Kčs 18,-

* **Každý touží po štěstí**, G. Hampel. Kniha o lásce, vztazích mezi mladými lidmi i o tajemství šťastného manželství. Je doplněna zajímavými ilustracemi. Cena Kčs 22,-

* **Zdraví je základem životního štěstí** E. Schneider. Základní informace o předcházení nemocem a o přírodní léčbě (bylinná léčba, lékařská, voda, cvičení, potrava atd.). Nejúspěšnější publikace našeho nakladatelství. Cena Kčs 22,-

* **Naše světlé**, křesťanský časopis pro děti. Vychází každý měsíc, česky i slovensky. Cena Kčs 3,-

* **Výběr z článků Znamení doby**. Výběr nejzajímavějších článků vydaných v našem časopise za posledních 20 let o základních otázkách zajímavých každého člověka. Česká i slovenská verze. Cena Kčs 14,-

* **Nástěnný kalendář ADVENT** Křesťanský nástěnný kalendář. Každá fotografie je doplněna biblickým textem z knihy Žalmů. Cena Kčs 15,-

* **Jiřienka 1991**

* **Biblické zamyšlení** na každý den s krátkým výkladem. Česká i slovenská verze s ilustracemi. Cena Kčs 7,-

Publikace obdržíte v nakladatelství ADVENT, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec nebo v prodejně ADVENT, Londýnská 30, Praha 2.

ZNAMENÍ DOBY, křesťanský časopis pro každého. Vydává ADVENT, vydavatelství a nakladatelství křesťanské literatury, Praha 6 - Sedlec, Roztocká 5, tel. 325528. Redaktoři: Milan Hlouček, Luděk Svěček. Výtvarný redaktor Jan Bárta. Tisknou Liberecké tiskárny, s. p. Časopis vychází šestkrát ročně. Cena jednoho výtisku Kčs 5,-. ISSN 47820

Informace o předplatném podává a objednávky přijímá ADVENT, prodejna křesťanské literatury, Londýnská 30, 120 00 Praha 2; tel. 2558745, 257863.

Objednávky přijímá také každá administrace PNS, pošta, doručovatel a předplatitelská střediska. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS - ústřední expedice a dovoz tisku Praha, Kopeckova 26, 160 00 Praha 6.

V bibli je
"obsažena moudrost
jak dosáhnout záchrany života
vírou v Ježíše Krista.
Všechny její části
byly inspirovány Bohem.
Poučují nás o tom,
co je pravda.
Vedou ke zpytování
a nápravě vlastního života
a vychovávají nás
ke správnému jednání."

Ježíš řekl:
"Tvoje slovo, Bože, je pravda."